

лікування наркотичної залежності, реабілітації хворих правопорушників тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-%D1%80>

3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011-2015 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2010 р. № 1808-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

4. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1808-2010-%D1%80>.

5. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15 лютого 1995 р. № 62/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

6. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>

7. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : : Закон України від 15 лютого 1995 р. № 60/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

8. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>

9. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк : Закон України від 17 березня 2011 року № 3160-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу :

10. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3160-17>

Рудик М.М.,
здобувач кафедри кримінології та
кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

СУТНІСТЬ ТА ЧИННИКИ МОЛОДІЖНИХ РАДИКАЛЬНИХ РУХІВ

Початок ХХІ століття позначився сплеском активності молодіжних рухів. Соціально-економічні й політичні перетворення в країні, пов'язані з реформуванням усіх сфер суспільного життя, призвели до суттєвих змін у соціальному просторі, зламу колишніх моральних цінностей, норм, традицій, стереотипів мислення. Це впливає, передусім, на молодь, яка не залишається осторонь змін, що відбуваються у суспільстві. Останніми роками почастишали вияви молодіжного радикалізму, зокрема на національному, релігійному та політичному ґрунті.

Молодь – це сукупність групових спільнот, що утворюється на основі вікових ознак і пов'язаних з ними основних видів діяльності. У вузькому значенні молодь – соціально-демографічна група, що виділяється на основі обумовлених вікових особливостей соціального становища молодих людей, їх місця і функцій в соціальній структурі суспільства.

Молодими громадянами в Україні є особи віком від 14 до 35 років (ч. 1 ст. 1 Закону України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” від 5 лютого 1993 р. № 2998-ХІ). Молодь як соціально-демографічна група неоднорідна за своїм складом. У ній виділяють різні верстви за віком (підлітки, юнацтво), за статтю (чоловіки, жінки), за видами діяльності (учні, студенти, працівники), за місцем проживання (міська, сільська молодь) та ін.

Держава визначає загальні засади створення організаційних, соціально-економічних, політико-правових умов соціального становлення та розвитку молоді, а також напрями реалізації державної молодіжної політики.

З 1991 р. до початку 2006 р. чисельність молоді України скоротилася на 766 тис. осіб. Проте частка молоді серед усього населення країни зросла – від 31,3 до 33,0 %, передусім унаслідок пришвидшених темпів скорочення загальної чисельності населення. Наразі молодь характеризується наступними кількісними й якісними показниками: юнаки і дівчата віком від 14 до 35 років становлять приблизно третину усього населення країни; 70 % молоді мешкає у містах; 30 % – у селах; близько 100 тис. молодих осіб офіційно зареєстровані як

безробітні; понад 2 млн студентів навчаються у 340 вузах; близько 5 % молоді беруть участь у громадському русі.

Молодіжна субкультура – характеристика будь-якого об'єднання молоді, що має власні елементи культури, а саме: мову (сленг), символіку (зовнішню атрибутику), традиції, тексти, норми і цінності.

Термін “субкультура” нерідко ототожнюють з поняттям “контркультура”. Для того, щоб уникнути термінологічної незрозумілості, наведемо таке визначення. Молодіжна контркультура – характеристика об'єднання молоді, що має ознаки субкультури та визначається станом активної чи пасивної опозиційності до існуючих у суспільстві норм і цінностей. Ще одна помилка – підміна поняття “молодіжна субкультура” поняттям “неформальний молодіжний рух”. Вони, також, не тотожні. Неформальним молодіжним рухом є система молодіжних субкультур і широкої неорганізованої молодіжної діяльності у взаємозв'язку. Водночас молодіжний неформальний рух є складовою ширшого середовища – молодіжного “андеграунду”.

Основними чинниками, що нині негативно впливають на діяльність неформальних молодіжних організацій, є такі: відсутність цілеспрямованої, виваженої координації цих об'єднань державою; невдоволення молоді старшим поколінням, що переростає у молодіжно-підлітковий протест; пропаганда неофашистських і расистських ідей; незахищеність від втручання у діяльність “неформалів” кримінальних структур, представників деструктивних релігій; формування молодіжно-підліткового середовища, в якому превалює вульгарна, девіантна поведінка, пропагується вживання алкоголю, наркотиків, паління, статева розбещеність; пригнічення особистості підлітка в асоціальних і антисоціальних об'єднаннях (угрупованнях).

Нині створено десятки молодіжних об'єднань різного характеру – від ліберальних до ультрарадикальних. Молодь все активніше заявляє про себе і вимагає від влади уваги. Це виявляється й в екстремістських витівках, і в створенні нових рухів.

Серед чинників, що визначають створення нових молодіжних об'єднань радикального спрямування, є такі: недостатня увага з боку держави до проблем розвитку молоді на

тлі відсутності національної молодіжної ідеології; неналежне фінансове забезпечення роботи гуртків, секцій, дитячих і молодіжних організацій, клубної діяльності; байдуже ставлення центральних та місцевих органів влади, освітніх закладів до проблем виховання молоді; руйнування системи відпочинку й дозвілля; негативний вплив засобів масової інформації; високий рівень політизації та бюрократизації діючих молодіжних об'єднань та складна система їх реєстрації; недостатня увага з боку батьків і вчителів до інтересів та захоплень дітей і підлітків; схиляння молодих перед закордонними (східними, західними, африканськими) зразками культури тощо.

Молодіжний радикалізм (англ. “radicalism”) – духовна настанова, спосіб думання, а наслідком його також дія, що послідовно і прямолінійно йде до наміченої мети, відкидаючи всякий компроміс.

Термін “радикалізм” значно перекручено публіцистикою і засобами масової інформації. Слід розрізняти тактичний і стратегічний радикалізм, а також ступінь неприйняття тих чи інших дій та (або) цілей владою а, інколи, і суспільством. Найбільш прийнятним нині є розуміння радикалізму як тактики (певних способів і методів дій), що сповідує крайні заходи. Адже до радикальних, як правило, відносять організації або людей, які здійснюють зовні яскраві акції протесту, що викликають негативну реакцію широких верств населення та влади. Залежно від ступеня терпимості та демократичності самого суспільства і державної системи радикальними діями вважають не лише блокади доріг, захоплення будівель або тероризм, а й збирання підписів на знак протесту, пікети та інші мирні публічні акції.

Інше значення радикалізму має стратегічний (цільовий) характер. У цьому разі радикальними слід вважати організації та людей, які сповіднують корінні зміни в суспільстві й лише у цих змінах вбачають перспективи розв'язання наболілих проблем.

Чинники молодіжного радикалізму поділяють на соціально-економічні, соціально-психологічні, етнокультурні та інституційно-правові.

В якості основного показника, зазвичай, називають соціально-економічну нерівність. У сучасній Україні розрив між заможними та бідними збільшується (за деякими підрахунками, розрив між рівнем доходу 10 % найбідніших і 10 %

найзаможніших українців у багато разів перевищує аналогічний показник в інших європейських країнах). Соціально-психологічні аспекти молодіжного радикалізму пов'язані з феноменом масових політичних настроїв. Радикалізм помітно активізується в періоди кризового загострення обстановки або суспільно-державної і соціальної перебудови. У ці періоди громадськість, морально підготовлена до змін, шукає швидкі шляхи виходу з кризової ситуації, вбачаючи радикальні засоби найбільш ефективними. Етнокультурні чинники пов'язані з етнонаціональними традиціями того чи іншого етносу (регіону) або впливами релігійних громад. Інституційно-правові фактори і причини характеризують вплив на молодіжний радикалізм особливостей політичного устрою, правових інститутів та режиму їх функціонування. Дається у знаки вплив геополітичного оточення.

Джерелом радикалізму є, передусім, невисокий рівень загальної культури, а також відсутність глибоко укорінених в соціальній свідомості та психології традицій громадського життя і демократичних устоїв.

Гусєва К.А.,

старший викладач кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

МІСЦЕ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАПОБІГАННІ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України [1] не містить норм, тотожних нормам, що містилися в ст.ст.: 23, ч. 1, 23¹ раніше діючого КПК [2], стосовно обов'язкового виявлення органом дізнання, слідчим, прокурором при провадженні дізнання, досудового слідства і судового розгляду кримінальної справи причин і умов, які сприяли вчиненню злочину, та внесення цими суб'єктами кримінального судочинства у відповідний державний орган, громадську організацію або посадовій особі подання про вжиття заходів для усунення цих причин і умов. Цей факт дає підстави